

Mörbylånga
kommun

Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Regler och rutiner

A large, inverted triangle graphic that serves as a background for the lower half of the page. Inside the triangle is a photograph of a rural landscape at sunset. The sky is a mix of orange, yellow, and light blue, with a few wispy clouds. In the foreground, several sheep with thick, grey wool are grazing in a field of dry, brownish grass. The horizon line is visible in the distance, with some trees and a small bird in flight.

**Näringslivsstrategi för Mörbylånga
kommun 2022-2030**

Fastställd av:	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum inkl. ev. §:	2022-11-21 § 207
För revidering ansvarar:	Kommunstyrelsen
För ev. uppföljning och tidplan ansvarar:	Kommunstyrelsen
Dokumentet gäller för:	Hela förvaltningen och de kommunala bolagen
Dokumentet gäller från och med:	2022-11-21
Dokumentet gäller till och med:	2030-12-31
Ev. dokumentkoppling:	Översiktsplan, Upphandlingspolicy, besöksnäringstrategin, klimatstrategi
Dokumentansvarig:	Näringslivschef
Dnr:	KS 2021/000478 -1.3.1.

Innehåll

1. Inledning	4
1.1. Bakgrund och syfte	4
1.2. Strategins roll och koppling till kommunens styrmodell.....	4
1.3. Genomförande och uppföljning av strategin	4
Löpande insikt.....	4
Svenskt Näringslivs företagsklimatundersökning	4
Nya företag.....	5
Tillväxt	5
2. Utgångspunkter - Branshmässiga förutsättningar.....	5
Besöksnäringen	5
Gröna Näringar	6
Kulturella och Kreativa Näringar - KKN.....	6
2.1. Globala trender	6
2.2. Regionalt perspektiv	6
2.3. Lokala förutsättningar.....	7
2.3.1. Mörbylånga kommuns styrkor.....	7
2.3.2. Mörbylånga kommuns utmaningar	7
3. Målbild och mål för 2030.....	7
3.1. Målbild 2030	7
3.2. Övergripande mål – 2030.....	7
Ett starkt, lokalt och differentierat näringsliv.	7
3.3. Tre underliggande mål.....	8
Mål 1: Ett förbättrat företagsklimat.....	8
Mål 2: Ökat strategiskt markinnehav för att möjliggöra etableringar.....	8
Mål 3: Ökad samverkan utbildningsorganisationer – näringslivsavdelningen	8
4. Fyra strategier för att stärka näringslivets förutsättningar i Mörbylånga kommun.....	8
4.1. Strategi 1: Service	8
4.2. Strategi 2: Hållbarhet.....	9
4.3. Strategi 3: Kompetensförsörjning och kompetensutveckling	9
4.4 Strategi 4: Upphandling	10

I. Inledning

I.1. Bakgrund och syfte

Den befintliga näringslivsstrategin för Mörbylånga kommun togs fram med hjälp av en politisk beredning och sträcker sig till 2025. Sedan 2016 när den beslutades har digitaliseringen skjutit fart med en omvälvande utbyggnad av den digitala infrastrukturen. Hela det globala samhället har genomlidit en pandemi, och stora delar av de förutsättningar under vilka den befintliga strategin togs fram har fundamentalt förändrats. Av ovanstående anledningar fann förvaltningen det mest lämpligt att arbeta fram en ny strategi snarare än att göra mindre justeringar i ett befintligt dokument.

Näringslivsstrategi 2022-2030 har som syfte att ange den riktning i vilken utvecklingen av näringslivsarbetet i Mörbylånga kommun ska förflytta sig fram till 2030. Dokumentet har tagits fram under våren 2022 i dialog med företagare, tjänstepersoner och politiker under större och mindre möten.

I.2. Strategins roll och koppling till kommunens styrmodell

Mörbylånga kommun tillämpar tillitsfull styrning och ledning. Näringslivsstrategin 2022-2030 är att anse som ett övergripande styrdokument bland flera, och förväntas, tillsammans med nedan nämnda handlingsplaner, integreras i nämndernas och verksamheternas årliga verksamhetsplaner.

I.3. Genomförande och uppföljning av strategin

Strategin kommer att kompletteras med två-åriga handlingsplaner, där vilka aktiviteter som bör genomföras under den aktuella perioden, och ansvaret för varje aktivitet tydliggörs. Ansvariga verksamheter kommer att integrera aktiviteterna i respektive verksamhetsplan, för att uppnå en tydligare koppling till budgetprocessen och samhällsutvecklingen i stort.

För att mäta om arbetet med målet i framtagna näringslivsstrategi är på väg att uppnås har ett antal indikatorer tagits fram. Om indikatorerna förbättras jämfört med tidigare år innebär det att aktiviteterna i handlingsplanerna hjälper till att uppnå målet.

- Löpande insikt
- Svenskt Näringslivs företagsklimatundersökning
- Nya företag, uppdelat på kvinnligt och manligt företagande
- Tillväxt

Löpande insikt

En nationell undersökning, av den kommunala myndighetsutövningen, i vilken alla kommuner har möjlighet att delta. Enkäter skickas till de som har haft ärenden under nuvarande år. Svaren omräknas till Nöjd Kund Index, såväl sammanlagt som inom respektive myndighetsområde. Vanligtvis brukar deltagandet ligga runt 200 kommuner.

Svenskt Näringslivs företagsklimatundersökning

Attitydundersökning som genomförs i samtliga kommuner i Sverige i början av varje år. Ett visst antal företag, baserat på kommunens storlek, får erbjudande om att svara på frågor som rör kommunens företagsklimat.

Nya företag

Mörbylånga kommun ser tillkomsten av nya företag, både nystartade och inflyttade som en viktig energiinjektion i det lokala näringslivet, och kommer att fortsätta att arbeta för att underlätta för nytillkomna företagare att utveckla sina verksamheter. Näringslivsavdelningen omvärldsbevakar för att ligga i framkant med ett erbjudande när nya företagare ser sig om efter etableringsorter.

Tillväxt

Tillväxt kan mätas på olika sätt. Mörbylånga kommun använder en kombination av två värden, för att markera förändring i tillväxt.

Bruttoregionprodukt (BRP) är den regionala motsvarigheten till det nationella måttet – bruttonationalprodukt (BNP). BRP är det samlade värdet av alla producerade varor och tjänster i en region under ett år. BRP visar hur stor produktionen är räknat i kronor. Värdet redovisas per invånare, vilket gör det möjligt att räkna om till en kommun-siffra.

Syna är ett kreditupplysningsföretag, som varje år granskar bokslut från Sveriges aktiebolag. Granskningarna sammanställs sedan till en mätning av tillväxten i respektive kommun. Det som mäts är andel företag som har:

- Nyanställt
- Ökat sin omsättning
- Gått med vinst

2. Utgångspunkter - Branschmässiga förutsättningar

Mörbylånga kommun har en stor bredd bland företagen som verkar i kommunen. Storleken på företagen följer sverigesnittet, och väldigt många utöver de naturliga, hotell och restauranger, har en stark koppling till besöksnäringen. Antalet fritidshus är många vilket bland annat gynnar byggbranschen. Även om de inte är i majoriteten antalsmässigt är industriföretagen viktiga, inte mins för antalet arbetstillfällen. Nedan beskrivs de branscher som antingen sysselsätter flest personer, eller där Mörbylånga kommun avviker i positiv bemärkelse.

Besöksnäringen

Öland har en tradition som semesterdestination sedan förra sekelskiftet. Det nationellt erkända måttet på dess omfattning är antalet gästnätter. Dessa mäts på kommersiella anläggningar med fler än åtta bäddar, och bygger på att varje anläggning rapporterar in sina beläggningssiffror till SCB. År 2021 var antalet gästnätter ca 400 000. Öland är traditionellt en sommardestination, men södra Öland lockar besökare även under vår och höst med hjälp av sina höga natur- och kulturvärden, fågellivet, orkidéblomningen och världsarvet Södra Ölands odlingslandskap. Detta ligger väl i linje med den vision om en destination som erbjuder upplevelser alla delar av året vilket är ledstjärnan i besöksnäringstrategin 2022-2030.

Gröna Näringar

Parallellt med besöksnäringen är den gröna näringen den största såväl sysselsättningsmässigt som antal företag. Av Mörbylånga kommuns företagare anger 25 % att den gröna näringen är huvud- eller binäring. Under de senaste decennierna har lantbruksenheterna blivit större och därmed färre. I samband med denna förändring har sättet att arbeta i många fall förskjutits från att vara livsstilsföretag som huvudsakligen sysselsatte familjemedlemmar till verksamheter som anställer allt fler, och förbehåller sig allt mer till den globala marknaden. De senaste årens händelser av global dignitet har förstärkt fokus på behovet och vikten av självförsörjning.

Kulturella och Kreativa Näringar - KKN

KKN är en förkortning för Kulturella och Kreativa Näringar, ett brett begrep inom vilket det, i Mörbylånga kommun, finns en större andel än i en svensk medelkommun. Sedan 2018 bedriver Mörbylånga kommun med hjälp av upphandlad leverantör en inkubator specialiserad på företagen inom KKN.

2.1. Globala trender

Under ett antal decennier har företagare kunnat förhålla sig på ett ganska nyfiket sätt till resten av världen nästan oavsett vilken nationell hemmatillhörighet som dessa entreprenörer har haft. De internationella affärerna som förr krävde många och långa persontransporter har underlättats av de digitala plattformarna vars utveckling exploderade under pandemiåren. Med den ökade digitaliseringen har också sårbarheten och risken för att utsättas för olika sorters cyberbrott vuxit.

Vidare har pandemiårens påtvingade distansering öppnat upp möjligheter och skapat nya vanor bland företagarnas anställda, där förväntningarna på arbetsgivare att facilitera för en mer flexibel arbetssituation där personal ibland befinner sig på kontoret, och ibland arbetar hemifrån eller från någon annan plats med adekvat uppkoppling.

Något annat som pandemiåren och de efterföljande oroligheterna i vårt närområde har medfört är ett ökat trygghetsbehov när företagarna väljer underleverantörer. Istället för att söka sig till marknader för att sänka kostnader blir nu prioriteringen att söka efter leverantörer som kan garantera leverans. Oftast gynnar detta närmarknaderna.

2.2. Regionalt perspektiv

Den Regionala Utvecklingsstrategin för Region Kalmar län, nämner tre nyckelområden som påverkar länets utveckling lite mer än alla andra; kompetensförsörjning, digital omställning och internationellt samarbete. I vår region har vi en stark tradition av det sistnämnda, men de senaste årens händelser med pandemi och Rysslands aggressiva handlingar gentemot Ukraina har inte underlättat de internationella utbytena.

Kompetensförsörjning är en utmaning oavsett bransch och/eller geografisk placering av företaget. Regionen har ett universitet, vilket är en tydlig styrka, men den regionala utvecklingsstrategin lyfter även fram vikten av andra utbildningsarrangörer, vilka kan utgöra nyckeln till att lösa den utmaning som kompetensförsörjningsfrågan utgör.

Den digitala omställningen, påskyndad av pandemiåren 2020 och 2021, har skapat möjligheter att nyttja samhällstjänster på ett enklare sätt även i områden med större avstånd och sämre kommunikationer än storstadsregionerna. Den öppnar även upp arbetsmarknadsregioner att täcka större geografier då pendlingsavstånd inte längre är en faktor. En förutsättning för ovanstående är dock en väl utbyggd infrastruktur av olika sorters fiberlösningar.

2.3. Lokala förutsättningar

Mörbylånga kommun har en stor bredd bland företagen som verkar i kommunen. Storleken på företagen följer sverigesnittet, och väldigt många utöver de naturliga, hotell och restauranger, har en stark koppling till besöksnäringen. Antalet fritidshus är många vilket bland annat gynnar byggbranschen. Även om de inte är i majoritet antalsmässigt är industriföretagen viktiga, inte minst för antalet arbetstillfällen.

2.3.1. Mörbylånga kommuns styrkor

- Stark inflyttning över lång tid.
- Stor branschbredd bland företagen.
- Låg arbetslöshet
- Ett av Sveriges 15 världsarv ligger i sin helhet inom Mörbylånga kommun

2.3.2. Mörbylånga kommuns utmaningar

- Ansträngd grundvattensituation
- Stora ytor av naturskyddade områden begränsar utvecklingsmöjligheterna
- Stora skillnader mellan de olika geografiska delarna (demografi, tillgång på lokaltrafik etc.), vilket skapar motsättningar
- Begränsad tillgång på kommunalt ägd mark tillika kommunalt ägda lokaler.
- Kompetensförsörjning

3. Målbild och mål för 2030

3.1. Målbild 2030

År 2030 är Mörbylånga kommun lika attraktivt för företag som för privatpersoner, som vill flytta hit och etablera sig. Det finns en strategisk plan för inköp av kommunal mark och satsningen på ”en väg in” har lett till smidiga processer för nya och befintliga företagare. Arbetet med uppsökande verksamhet för företagsetablering har skapat ett starkt och differentierat näringsliv. Ett utökat samarbete mellan företagen och utbildningsarrangörer på olika nivåer har förbättrat såväl kompetensförsörjning som kompetensutveckling för företagen på södra Öland. Detta sammantaget har skapat en positiv spiral som både lockar nya företag till vår kommun och skapar grogrund för satsningar bland befintliga företagare.

3.2. Övergripande mål – 2030

Ett starkt, lokalt och differentierat näringsliv.

Företagandet i Mörbylånga kommun ska vara starkt och differentierat för att möjliggöra en lokal arbetsmarknad, för att skapa levande orter och landsbygd

att bo och verka i. Det har en positiv påverkan på skatteintäkter och kompetensförsörjning att vara en attraktiv kommun för inflyttning och för att behålla nuvarande invånare samt för landsbygdsutveckling. Fler företag och fler arbetstillfällen samt arbetsställen bidrar till en ökad kompetensförsörjning, både geografiskt och inom olika branscher. Samverkan mellan kommun och näringsliv ska ske naturligt genom dialog och utvecklas utifrån efterfrågan.

3.3. Tre underliggande mål

Mål 1: Ett förbättrat företagsklimat

Svenskt näringsliv har följande definition av företagsklimat; Summan av de institutioner, attityder, regler och kunskaper som möter företagaren i vardagen. En företagare påverkas inte bara av ageranden från kommunala tjänstepersoner och politiker, men den påverkan som de grupperna kan ha på ett företags utveckling är sannolikt högre än påverkan från övrig omgivning.

Mål 2: Ökat strategiskt markinnehav för att möjliggöra etableringar

Det finns ett tydligt samband mellan tillgången på (planlagd) mark och företagsetableringar. Beslutsvägarna i privat sektor är generellt kortare än i offentlig, och när beslutet väl är taget vill företagaren realisera sin plan snabbt och så okomplicerat som möjligt. En process i en i övrigt aktiv kommun som har som ambition att underlätta för företagarna kan lätt hämmas av en situation där kommunen tvingas agera mellanhand i ett markköp vid en etablering, istället för att äga frågan (och marken) själv.

Mål 3: Ökad samverkan utbildningsorganisationer – näringslivsavdelningen

I Mörbylånga kommuns närhet finns såväl universitet, arrangörer av yrkeshögskoleutbildningar och andra motsvarande organisationer. Ändå upplevs kompetensförsörjningen som en av de enskilt största utmaningarna för företagens utveckling. Näringslivsavdelningens ambition är att i en allt tätare dialog med näringslivets representanter facilitera för att utbildningsorganisationerna i region Kalmar län levererar ett utbud som bättre stämmer överens med företagens behov. På den lokala nivån kommer en tätare dialog och en löpande systematisk samverkan med Mörbylånga kommuns utbildningsverksamhet säkerställa att grundskoleeleverna har en god kunskap om det lokala näringslivet och att näringslivsrepresentanterna har förståelse för betydelsen av att exempelvis agera värdar vid praktiktillfällen och/eller studiebesök.

4. Fyra strategier för att stärka näringslivets förutsättningar i Mörbylånga kommun

4.1. Strategi I: Service

Information på Mörbylånga Kommuns hemsida och sociala kanaler ska vara lätta att hitta och förstå. Vi arbetar för att vår kommunikation ska vara tydlig, frekvent och proaktiv. Företagare ska få återkoppling från tjänstepersoner på Mörbylånga kommun, som är relevant för det aktuella ärendet inom två dagar. Vi erbjuder service med en hög tillgänglighet genom digitalisering och på så sätt dygnet runt service.

Mörbylånga kommuns servicepolicy består av följande fyra punkter:

- Vi ger ett gott bemötande och en god service

- Vi är öppna och tydliga och ser vår roll i ett större sammanhang
- Vi ansvarar för att hela verksamheten fungerar och når uppsatta mål
- Vi presterar mer när vi tillsammans tar tillvara våra erfarenheter och kompetenser.

4.2. Strategi 2: Hållbarhet

Mörbylånga kommuns näringslivsarbete ska underlätta för företagen att arbeta hållbart, såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt, enligt FN:s 17 hållbarhetsmål inom Agenda 2030.

Vi fokuserar särskilt på:

- Att arbeta för att underlätta för innovativa lösningar för tryggad vattenförsörjning. Detta kommer att bidra till en tryggad livsmedelsförsörjning och främja ett hållbart jordbruk. Vidare vill vi möjliggöra för att våra primärproducenter ska kunna öka förädlingsgraden av sina produkter, och underlätta för ett ökat deltagande av lokala leverantörer i de upphandlingar av livsmedel som Mörbylånga kommun genomför. (mål 2)
- Att jämställdhetssäkra näringslivsarbetet genom att exempelvis säkerställa att företagsbesök sker procentuellt lika ofta hos företagare som är kvinnor, som hos män som driver företag. För att uppnå jämnare fördelning mellan antalet kvinnor respektive män som driver företag, kan aktiviteter som särskilt stimulerar entreprenörskapet hos flickor och kvinnor vara nödvändiga. (mål 5)
- Att särskilt stimulera ungdomssysselsättningen genom att i samverkan med näringslivet arbeta för att exempelvis tillhandahålla praktikplatser. Vidare ska vi arbeta för att besöksnäringen skall förflyttas mot att bli en året-runt-näring, vilket bidrar såväl till näringens hållbarhet som till arbetstillfällen året runt, men även främjar lokala produkter. Vi ska också verka för att ett cirkulärt ekonomisk arbetssätt ska bidra till en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. (mål 8)
- Att vi med hjälp av en etableringsstrategi som förutsätter ett aktivt och uppsökande arbete och en infrastrukturplan, underlättar för parallella processer i planeringsarbetet. En samverkan med Kalmar Science Park inklusive den regionala inkubatorn leder också till ett främjande av innovation. (mål 9)
- Att utbilda och facilitera för återbruk, och säkerställer på så sätt hållbara konsumtions- och produktionsmönster, med fokus på cirkulär ekonomi och industriell symbios (mål 12).

4.3. Strategi 3: Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Kompetensförsörjningen får anses vara den enskilt största utmaningen för företagens utveckling i Mörbylånga kommun. Situationen är mer akut i vissa branscher än andra, men det är nästan ingen som inte påverkas alls.

Samarbete mellan näringsliv och utbildning är ett långsiktigt arbete. Utbildningsorganisationen ska, med hjälp av näringslivsavdelningen, arbeta för

att grundskoleelever ska ha goda kunskaper om det lokala näringslivet. En viktig del i den långsiktiga kompetensförsörjningen inom kommunen.

Genom att vara länken mellan universiteten, och då närmast Linnéuniversitetet, och det lokala näringslivet, underlättar vi för att öka innovations- och förädlingsgraden hos företagen i Mörbylånga kommun, och för att studenter ska arbeta närmare företagen, bland annat med hjälp av sina examensarbeten.

Ett nära samarbete med Mörbylånga kommuns Arbetslivscentrum ger effekt på två plan; vi är delaktiga i att fler individer finner sin väg till sysselsättning och företagaren får en möjlighet att rekrytera personal som har fått specialanpassad kompetensutveckling för att täcka behoven hos just det aktuella företaget.

4.4 Strategi 4: Upphandling

Mörbylånga kommun värnar om dialog med företagarna inför och som uppföljning av de upphandlingar som genomförs. I Mörbylånga kommuns riktlinjer för upphandling anges bland annat följande:

- Uppdelning av kontrakten bör göras när det är möjligt för att möjliggöra att små och medelstora aktörer ska kunna konkurrera även vid större upphandlingar
- Upphandlingsarbetet ska värna om en sund konkurrens och bidra till att målet om förbättrat näringslivsklimat kan uppnås.